

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. I. An confessio Sacramentalis sit jure divino positivo præcepta, & quas
personas; quove tempore, obliget tale præceptum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

quo ipse sibi ex novo præcepto tenetur salutem A procurare, statim postquam peccavit, vel datâ opportunitate, ex præcepto charitatis, tenemur ipsum corrigere.

117. *Disp. 1. art. 6.* Objicies sextò: Privatus gratiâ habituali non potest diu omnia peccata vitare, ut docuimus in Tractatu de gratia: Ergo tenetur statim gratiam recuperare, ne se constituat sub morali periculo in alia peccata incidendi. Nam teste Gregorio homil. 11. in Ezechiel. Peccatum quod per penitentiam non deletur: suo pondere trahit ad aliud. Vel ut ait Prosper lib. 5. de vocat. gent. cap. 2. Voluntas mutabilis quæ non ab incommutabili voluntate regitur, tanto citius appropinquat iniquitati, quanto acrius intenditur actioni.

118. Respondeo, concessio Antecedente, negando Consequentiam: cum enim tempus quo potest homo privatus gratiâ habituali, abstinere à peccato, incertum & indeterminatum sit, etiam periculum peccandi in quo versatur, est indeterminatum & incertum: licet autem unusquisque teneatur evitare determinatam peccandi occasionem, determinatumque periculum, secus tamen si hæc certa & determinata non sint.

119. Objicies septimò contra secundam conclusionem, in qua diximus, præceptum contritionis non obligare ad detestanda peccata nondum remissa diebus festis. In diebus festis tenemur Deo vacare: At homo existens in peccato mortali, non potest Deo vacare, nisi prius de peccatis conteratur, & per contritionem Deo reconcilietur: Ergo existens in peccato mortali, tenetur, saltem diebus festis, ad hunc contritionis elicere. Unde Levitici 23. dicitur: *Scitatum requiritur est, affligetisque animas vestras.* Et paulo post: *Omnis anima, quæ afflicta non fuerit die hac, peribit.*

120. Respondeo, concessio Majori, negando Minorem; præceptum enim cplendi dies festos, solum obligat ad vacandum Deo, & exhibendum illi debitum cultum, per opera religionis, & cessationem ab operibus servilibus: hæc autem fieri possunt etiam à peccatore. Unde ad locum Levitici respondet aliqui, illum non intelligi de contritione interna, sed de afflictione externa per abstinentiam à voluptatibus. Sed esto intelligatur de contritione interna, quod probabilius est: erat enim institutum semel in anno die decimâ mensis septimi festum propitiationis seu expiationis, in quo Sacerdos sacrificabat & orabat pro peccatis populi, ut Deus illis peccata remitteret; unde tunc obligabat præceptum contritionis de peccatis nondum remissis. Verum hoc præceptum in lege Evangelica commutatum est in præceptum annuæ confessionis, quod, ut supra diximus, non obligat ad contritionem, sed duntaxat ad attritionem supernaturalem; quia in lege Evangelica attritio iuncta Sacramento æquivalere contritioni, & reddit hominem de attrito contritum.

DISPUTATIO VIII

De Præcepto Confessionis.

Ad quest. 6. supplementi.

DE præcepto contritionis egimus diffinitione præcedenti, in hac diffinitione breviter de præcepto tam divino quam Ecclesiastico confessionis, quæ est secunda pars sacramentalis Sacramenti penitentiae, de qua S. Thomas disputat quest. 6. supplementi, & quinquaginta quæstionibus.

ARTICULUS I.

An confessio sacramentalis sit iure divino positivum præceptum, & quas personas, quæve tempore obliget tale præceptum?

CErrum est confessionem sacramentalem non esse de jure naturalis, ut docet D. Thomas hic art. 2. Tum quia sacramenta (inquit) non sunt de iure nature, sed de iure fidei, quod est supernaturalis. Tum etiam quia natura non inclinat ad confessionem peccatorum, prædictum occultorum. Tum denique, quia quod est de jure naturali, est commune apud omnes gentes, non sit in omnibus illis eadem natura rationalis, & idem rationis dictamen. Unde Iulius lib. 2. de invent. Im naturale est (inquit) quod non minus genuit, sed innata quadam vi inferunt. Solum ergo difficultas est, an confessio sacramentalis sit de jure divino positivo, & an fideles habeant præceptum à Christo peccata sua ad sacerdotes confiterendi? Pro resolutione.

Dico primò, confessionem sacramentalem esse de jure divino præceptam. Conclusio est certa de fide, ac definita in Tridentino sess. 14. cap. 1. can. 6 & 7. contra hæreticos nostri temporis. Probatur primò: Christus Joan. 20. dedit apostolis, eorumque in sacerdotio successoribus, potestatem absolvendi fideles à peccatis, eaque juxta ipsorum arbitrium retinendi: At Sacerdotes non possunt habere potestatem peccata fidelium retinendi, si ipsi fideles præceptum à Christo non habeant sua peccata ad Sacerdotes confiterendi. Ergo confessionis sacramentalis usus ab ipso Christo præceptus & institutus est.

Probatur secundo: Christus Sacramentum penitentiae quoad omnes suas partes instituit, ut disp. 1. ostensum est: Ergo usum ejus, sibi indeque sacramentalem confessionem, præcepit. Probatur Consequentia, tum exemplo Baptismi, quod quia institutum est à Christo, voluit Christus ad illud servandum peculiari præcepto omnes obligare. Tum etiam ratione, nam legem ac providi legislatoris munus est, non modo sanctissimis legibus cives instruere, sed etiam etiam servandas, quantum fieri potest, eos obligare.

Probatur tertio: Præceptum confessionis in lege Evangelica successit præcepto contritionis, alioquin Christus per præceptum confessionis non alleviasset, sed aggravasset onus, nam præ-

ter præceptum contritionis, addidisset præceptum confessionis: Sed antelegem Evangelicam præceptum contritionis iure divino obligabat peccatores, ut disputatione præcedenti articulo ultimo ostensum est: Ergo pariter in lege Evangelica confessio sacramentalis est iure divino præcepta. Unde sicut ante legem Evangelicam contritio obligabat peccatorem ex triplici capite; primo ex lege iustitiæ, ut nimirum homines satisfacerent Deo pro injuria illata, jusque divinum læsum repararent; secundo ex lege charitatis erga Deum, quæ nos obligat ad ipsum amandum super omnia, ac detestandum quicquid ei displicet; tertio ex lege amoris proprii, quæ tenemur nostris spiritualibus necessitatibus subvenire, æternamque animæ nostræ ruinam vitare, ut loco citato declaravimus; ita & triplici illo titulo tenentur Christiani in lege nova, peccata sua Sacerdotibus confiteri.

Demum suaderi potest conclusio ex regula quam tradit Augustinus lib. 4. de Baptismo cap. 24. ubi sic ait: *Quod universa tenet Ecclesia, nec Concilio institutum: sed semper retentum est, non nisi auctoritate apostolica traditum rectissime creditur*: Sed neque in Concilio, neque in Pontificum decretis, ullum extat initium hujus præcepti; nam licet in Lateranensi annua confessio cunctis fidelibus præcepta fuerit, in eo tamen non confessio ipsa, sed solum tempus quo fieri debet, præscriptum est, ut docet Tridentinum sess. 14. cap. 5. his verbis: *Neque enim per Lateranense Concilium Ecclesia statuit, ut Christi fideles confiterentur, quod iure divino necessarium & institutum esse intellexerat; sed ut præceptum confessionis, saltim semel in anno, ab omnibus & singulis, cum ad annos discretionis pervenis- sent, impleteretur*. Ergo censendum est, præceptum Confessionis sacramentalis esse de iure divino, & manasse immediatè à Christo, & per Apostolos Ecclesiæ communicatum fuisse. Et certè, cum præceptum illud tam arduum ac difficile sit, nisi à Christo immediatè manasset, difficillimè per uaderi potuissent fideles, ut ipsum acceptarent, ac tot sæculis inviolabiliter observarent: maxime quia non posset Ecclesia gravitatem hujus præcepti lenire, sicut illam Deus lenit internis consolationibus, nec humana providentia impedire posset plura inconvenientia ex tali confessione oriunda, quæ nunc Deus mirabili suâ providentiâ impedit. Unde plures Theologi existimant, quod Ecclesia non posset simpliciter & absolute præcipere fidelibus Confessionem sacramentalem, nisi præcepto divino de illa.

Dico secundò, hoc præceptum non obligare infideles, sed duntaxat baptizatos, habentes conscientiam peccati mortalis, non verò eos qui sunt confirmati in gratia.

Ratio primæ partis est, quia cum Baptismus sit janua ad alia Sacramenta, ante susceptum in re Baptismum, nullus est capax alicujus Sacramenti; unde cum præcepta divina eos solum obligent qui possunt ea implere, infideles nondum baptizati non obligantur ad Sacramentum penitentiae, sed duntaxat fideles post susceptum Baptismum, cum materia Confessionis sacramentalis sint peccata post baptismum commissa.

Dices, quamvis infideles nondum baptizati non obligentur immediatè ad Confessionem sacramentalem, ad eam tamen obligari mediatè, quia si habuerunt sufficientem notitiam de mysteriis nostræ fidei, tenentur eam amplecti, & Baptismum suscipere; unde si non impleant præ-

ceptum de Baptismo, omisso præcepti penitentiae eis imputatur ad culpam.

Sed contra primò: Qui ex voto tenetur ad ingressum alicujus Religionis, licet teneatur eam amplecti, nihilominus antequam illam ingrediat, non tenetur observare leges & præcepta illius, ut communiter docent Theologi: Ergo similiter, licet infideles de mysteriis nostræ fidei sufficienter instructi, teneantur suscipere Baptismum, non tamen ante illius receptionem, & priusquam Ecclesiam ingrediantur, tenentur observare præcepta quæ Christus dedit Ecclesiæ, qualia sunt præcepta circa Sacramenta. Unde Tridentinum sess. 14. cap. 2. ait quod *Ecclesia in neminem judicium exercet, qui non prius ipsam per Baptismi januam fuerit ingressus*.

Contra secundò: Omnia peccata ante Baptismum commissa, remittuntur per susceptionem Baptismi, independentè à Sacramento penitentiae, non enim baptizati tenentur peccata ante Baptismum commissa clavibus subicere; nec tenentur post Baptismum suscipere Sacramentum penitentiae, nisi labantur in novum mortale: Ergo non possunt ad illud obligari medio Baptismate; alioquin obligarentur ad novum mortale committendum, cum non possint ad Sacramentum penitentiae obligari, nisi ratione mortalis post Baptismum commissi. Unde quamvis daretur quod infideles obligarentur ad Eucharistiam, mediante Baptismo, ut medio disponente & habilitante subiectum ad ejus receptionem; non possunt tamen eo modo obligari ad Sacramentum penitentiae.

Secundò pars conclusiõis, quæ asserit præceptum istud obligare omnes baptizatos habentes conscientiam mortalis, evidens est, cum Sacramentum penitentiae sit institutum à Christo ut medium necessarium ad remittenda omnia mortalia post Baptismum commissa. Ex quo probata manet tertia pars, nam confirmati in gratia non habent materiam necessariam hujus Sacramenti, quæ sunt mortalia, propter quæ tantum fideles obligantur ad illud suscipiendum, ut definit Tridentinum sess. 14. cap. 5. sed ad summum tantum habent materiam sufficientem, quæ sunt venialia, propter quæ non est hoc Sacramentum primario institutum, cum hæc aliâ viâ, multisque aliis remediis expiari possint, ut constat ex dictis disp. 4. Ex quo.

Inferes, B. Virginem, utpote non solum confirmatam in gratia, sed etiam ab omni peccato immunem, præcepto confessionis non fuisse obligatam, imò nec hujus Sacramenti capacem. Unde falsum & temerarium est quod aliqui dicunt, B. Virginem quotidie fuisse confessam S. Joanni Evangelistæ. Quod Fagundes de secundo præcepto Eccles. lib. 1. cap. 2. num. 10. falsò tribuit D. Thomæ 3. part. quaest. 37. art. 4. ibi enim S. Doctor solum agit de antiqua caremonia, quæ solebant mulieres post partum accedere ad templum purgandæ.

Dices, Baptismus potest impendi immuni à peccato originali, unde B. Virgo fuit à Christo baptizata, ut diximus in Tractatu de Baptismo: Ergo similiter Sacramentum penitentiae potest impendi illi qui nullum unquam commisit, peccatum actuale.

Sed nego consequentiam, & paritatem, materia enim Baptismi non constat ex confessione peccati originalis, sed ex ablutione personæ baptizandæ; materia verò penitentiae constat ex

proprii peccati confessione, & dolore de illo. Unde sicut repugnat Baptismum administrari sine aqua, & Eucharistiam confici sine pane & vino; ita & Sacramentum poenitentiae impendi ei qui nullum unquam commisit peccatum actuale; licet interdum impendi possit subiecto nullum habenti peccatum, quia ad hoc sufficit, ut saltem aliquando peccatum habuerit, ut ex praesenti confessione, & dolore illius, confici possit hoc Sacramentum.

13. Dico tertio, praecipuum divinum confessionis, per se obligat tantum in articulo vel periculo mortis, per accidens vero in multis aliis casibus obligare potest.

Probatur breviter: Cum praecipuum divinum confessionis in lege Evangelica successerit praecipuo contritionis, non obligat, nisi quando obligat contritio: Sed contritio per se non obligat nisi in articulo vel periculo mortis, licet per accidens possit frequentius & in multis aliis casibus obligare, ut disp. praecedenti articulo ultimo declaravimus: Ergo & praecipuum divinum de confessione.

ARTICULUS II.

Resolvuntur breviter quaedam difficultates seu casus conscientiae de praecipuo Ecclesiastico annuae confessionis.

14. **P**RAETER divinum praecipuum de confessione sacramentali, articulo praecedenti expositum, datur praecipuum Ecclesiasticum de confessione annua proprio Sacerdoti facienda, & de Eucharistia in Paschate suscipienda, quod habetur in capite, *Omniis utriusque sexus*, de poenitentis & remissionibus, sub his verbis: *Omniis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solus peccata, saltem semel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti, & in iunctam sibi poenitentiam propriis viribus studeat adimplere, suscipiens reverenter ad minus in Paschate Eucharistia Sacramentum.* Circa hoc praecipuum plures proponi solent difficultates seu casus conscientiae, quos breviter hic proponemus ac resolvemus.

15. Queritur ergo primo, utrum hoc statutum Concilii Lateranensis sit exhortatio sive consilium Ecclesiae, an vero formale praecipuum obligans sub mortali?

Respondeo esse praecipuum obligans sub mortali, ita enim definitur in Tridentino sess. 14. can. 8. & patet ex poena gravissima quae statuitur contra ejus transgressores, ejectio scilicet ab Ecclesia, & amentia Ecclesiastica sepultura. Addo quod praecipuum illud Ecclesiasticum de annua confessione, est determinatio praecipui divini, quantum ad tempus: Sed praecipuum divinum obligat ad mortale: Ergo & Ecclesiasticum.

16. Dices, Confessio sacramentalis dolorem de peccatis exigit & includit: Sed dolor, cum sit actus pure internus, non potest cadere sub praecipuo Ecclesiae; actus enim pure interni, cum per se non cadant in notitiam sensibilem, non possunt esse intra sphaeram humanae gubernationis, sed illi soli subiacentur qui omnium hominum secreta novit: Ergo Confessio sacramentalis non potest cadere sub praecipuo Ecclesiae.

17. Respondeo primo, hoc argumentum solum probare confessionem, ut includit actum inter-

A num doloris de peccatis, non posse cadere sub praecipuo Ecclesiae, non tamen id ostendit de Confessione, ut dicit actum pure externum, quod peccata Sacerdoti manifestantur.

Respondeo secundo, dato quod Ecclesia non possit directe & primario praecipere actum internum, indirecte tamen & secundario, illum praecipere potest, quando scilicet actus interior est necessarius, ut exterior sit bonus & honestus. Unde per se loquendo habet potestatem super actum exteriores, super actum vero interiores, per accidens, & ratione actus exterioris, in quantum est forma illius.

Tertio responderi potest, quod licet Ecclesia praecipiat solum confessionem externam de peccatis, supposito tamen hoc praecipuo, obligat poenitens jure divino, propter reverentiam quam debet huic Sacramento, ne illud irritum reddat, simul cum externa Confessione actum internum doloris eliceret; sicut ex suppositione quod ex praecipuo Ecclesiae teneatur vocaliter orare, jure divino, & virtute religionis, obligatur ex reverentia quam in orando Deo debemus, internam attentionem adhibere.

Quaes secundo, an praecipuum Confessionis sit distinctum a praecipuo communione, vel solum obliget per accidens, & in ordine ad assumptionem Eucharistiae?

Respondeo esse praecipuum distinctum & obligare per se ac independentem a praecipuo Eucharistiae, ut constat ex fine propter quem factum est, nempe propter maximam necessitatem divinitatem, quam secum affert Sacramentum poenitentiae, independentem a Sacramento Eucharistiae, nimirum salutem animarum, & justificationem peccatoris. Qui finis non solum militat in his qui sunt ad Eucharistiam idonei, sed in reliquis omnibus qui mortis post Baptismum capaces sunt. Ex quo

Inferes primo, eum qui per annum effectus legem impediret a susceptione Eucharistiae, tamen nihilominus ad sacramentalem Confessionem. **U**nde Tridentinum sess. 14. can. 8. anathematizat eos qui dixerint ad Confessionem sacramentalem non teneri omnes & singulos utriusque sexus Christi fideles, juxta magni Concilii Lateranensis constitutionem, semel in anno. Ubi loquitur independentem a praecipuo Eucharistiae, cuius nulla est mentio.

Inferes secundo, praecipuum confessionis annuae, non ita praecipuum communione Paschalis esse annexum, ut pro eodem tempore obligetur, de si quis in Natali Domini, a quovis anni tempore, confiteatur, praecipuo Ecclesiastico Confessionis annuae satisfaciat; postea vero in Paschate, si non habeat conscientiam peccati mortalis, non tenebitur confiteri, sed solum communicare; si vero conscientiam mortalis habet, tenebitur quidem prius confiteri, quam communicare, ad id tamen non obligabitur ex vi praecipui Ecclesiastici annuae confessionis, sed ex vi praecipui divini prohibentis ne quis indigne ad Eucharistiam praesumat accedere. Hinc orta est consuetudo fidelium confitendi in Quadragesima, vel in Paschate; cum enim teneantur ad dignam Eucharistiae susceptionem, confessionem praestare, illam differunt ad Quadragesimam, non quod putent eo tempore determinato se ad Confessionem obligari, sed ne si alio tempore confiterentur, deberent postea, ratione sacrae synaxis, iterum confiteri.